

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Nagovor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
na slovesnosti ob podelitvi nagrade Sončnica na rami**

Ljubljana, 27. maj 2025

Velja govorjena beseda!

Spoštovani odgovorni urednik revije Sodobnost in predsednik Kulturno-umetniškega društva Sodobnost International, gospod Evald Flisar,
spoštovani vsi zbrani,

ena najdragocenejših poti v našem življenju je ta, ki vodi k domišljiji, znanju, empatiji in razumevanju. In to je pot, ki se začne najprej s poslušanjem, nato z aktivnim branjem.

Sončnica na rami – kaj lepšega si lahko človek naslika kot simbol podpore, topline in nežnega spremljanja v svet zgodb? Ta sončnica je v resnici v rokah vseh vas, ki s trdom, s srcem in z vero v moč pisane misli in besede že leta in leta spodbujate otroke in mladostnike, da berejo. Da si upajo zamišljati drugačen svet in da se učijo razmišljati in čutiti.

Vi ste tisti, ki otrokom ne ponujate le knjig, temveč jih vodite na pot od zlega k dobremu, od krivice k pravici, od napačnega k resničnemu, od noči k dnevu, če parafraziram Victorja Hugo-ja, ko je razmišljal o pomenu knjige. In kot strastna bralka se ne bi mogla bolj strinjati z njim. V svetu, kjer nas vsak dan preplavlja nešteto informacij in dezinformacij, je zmožnost razumevanja, preverjanja in vrednotenja prebranega ena najpomembnejših veščin, ki jih lahko in moramo dati mladim. Pri tem jim moramo biti starejši za vzor.

Digitalna doba nas namreč vodi v površno in razpršeno branje, zato za razvoj kritičnega mišljenja potrebujemo poglobljeno branje. To sem poudarila tudi ob nastanku Ljubljanskega manifesta o branju, ki je leta 2023 nastal tik pred Frankfurtским knjižim sejmom, kjer je bila Slovenija častna gostja.

Podatki mednarodnih raziskav, kot je PISA 2022 (program mednarodne primerjave dosežkov učencev), pa žal kažejo, da je raven bralne pismenosti med slovenskimi petnajstletniki pod povprečjem OECD. 75 odstotkov naših dijakov in dijakinj dosega 2. raven temeljne bralne pismenosti, kar je 8 odstotkov manj kot leta 2018. Zaskrbljujoče je, da najvišji ravni bralne pismenosti – 5. in 6. raven, dosegajo le 4 odstotki slovenskih dijakov in dijakinj, kar je žal 4 odstotne točke manj kot leta 2018.

Razlika med spoloma v Sloveniji je še vedno med največjimi v državah članicah OECD, in sicer v prid deklet. Slovenija se umešča torej med države z negativnim trendom. In prav vsi moramo sodelovati pri spreminjanju trendov na bolje.

Zato sem vam zelo hvaležna, da s svojo predanostjo, inovativnostjo in ljubeznijo do branja šepetate otrokom: Berite. Sanjajte. Ustvarjajte. Bralna pismenost je danes namreč več kot nuja. Je temelj za demokracijo. Za razumevanje sveta. Za sposobnost, da ločimo resnico od laži, da mislimo s svojo glavo in čutimo s srcem. In zato potrebujemo več vas. Več zgodb. Več tistih tihih večerov, ko starši berejo s svojimi otroki.

Hvala KUD Sodobnost International, da že vrsto let plemenitite slovensko literarno krajino z revijo Sodobnost, našo najstarejšo literarno revijo in eno najstarejših literarnih revij v Evropi. In hvala vam, da s projektom, kot je Naša mala knjižnica, ki ima mimogrede ljubek logotip radovedne sovice, niste obupali nad bralno kulturo, ampak ste se nanjo odzvali – pogumno, ustvarjalno in z ljubeznijo. S sončnico na rami. Z rezultati mednarodnega sodelovanja ste dokaz, da lahko iz številčno malega naroda vznikne velika zgodba.

Zato naj danes vsak od vas ponese domov še več kot nagrado. Ponesite zavest, da je vaše delo neprecenljivo. Da gradi temelje. Da z branjem ne obujemo le starih zgodb – temveč pišemo prihodnost.

Naj zaključim z mislijo Nobelovega nagrajenca Hermanna Hesseja, ki sem jo prebrala na platnici njegovega romana Gertrud: »Kdor se v nesmrtnem svetu knjig nekoliko udomači, ta kmalu stopi v novo razmerje ne le do vsebine knjig, temveč do knjige same ... Ne smemo brati, da bi pozabili nase in na naše vsakdanje življenje, temveč nasprotno, da bi tem bolj zavestno in zrelo spet vzeli lastno življenje v trdne roke. H knjigam ne stopajmo kakor plahi šolarji k hladnemu učitelju in tudi ne kot jezljivci nad življenjem, temveč kot planinci k Alpam in kot bojovníki v orožarno.«

Naj sončnica na rami še dolgo sije in greje. Vsem skupaj – iskrene čestitke in hvala iz srca.

Čestitke nagrajenkam iz Slovenije, Estonije, Italije, Severne Makedonije in Hrvaške, čestitke tudi nagrajenki za najboljšo kratko zgodbo in nagrajencu za najboljši esej.

Naj živi branje in pisanje. Naj raste domišljija.

Srečno.